



ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Ποιότητας Ζωής

ΠΟΡΙΣΜΑ

(ΝΟΜΟΣ 3094/2003 «Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις», άρθρο 4, παράγραφος 6)

ΘΕΜΑ:

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ
ΣΤΑΘΜΩΝ(Φ/Β) ΕΝΤΟΣ ΖΩΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ
ΥΛΙΚΗΣ**

(Υπόθεση 24473/2009)

ΒΟΗΘΟΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ: Ιωάννης Π. Σαγιάς
Ειδικοί επιστήμονες: Β. Μπίλη, Α. Σαλαμαλίκη, Α. Φλιάτουρα

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011



ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Αρ. Πρωτ. Υπόθεσης : 24473/11.12.09
Αρ. Πρωτ. Επιστολής : 24473/09/2.4

Ειδ. Επιστήμονες: Β. Μπίλη
Α. Σαλαμαλίκη
Α. Φλιάτουρα
Ημερομηνία : 27.12. 11

Προς:

Κύριο
Γιώργο Παπακωνσταντίνου
Υπουργό Περιβάλλοντος
Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής
Αμαλιάδος 17,
115 23 Αθήνα

Κύριο
Ανδρέα Ανδρεαδάκη
Ειδικό Γραμματέα Υδάτων, ΥΠΕΚΑ
Μ. Ιατρίδου 2 & Λ. Κηφισίας
115 26 Αθήνα

Κύριο
Ανδρέα Λοβέρδο
Υπουργό Υγείας & Κοινων. Αλληλεγγύης
Αριστοτέλους 17
104 33 Αθήνα

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-
Στερεάς Ελλάδος
Δ/νση Περιβάλλοντος & Χωρικού
Σχεδιασμού (ΠΕ.ΧΩ.Σ.) Στερεάς Ελλάδας
Θεοδωράτου & Βέλλιου
351 00 Λαμία

Κύριο
Ιωάννη Μανιάτη
Υφυπουργό Π.Ε.Κ.Α.
Αμαλιάδος 17
115 23 Αθήνα

Κοινοποίηση

Βλ. Πίνακα κοινοποιήσεων

Θέμα: Περιβαλλοντική αδειοδότηση φωτοβολταϊκών σταθμών (Φ/Β) εντός ζώνης προστασίας της λίμνης Υλίκης

Αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί,

Αξιότιμε κύριε Ειδικό Γραμματέα,

Αξιότιμοι κυρίες και κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη, κατόπιν διερεύνησης της υπόθεσης 24473/2009¹, σχετικά με τον έλεγχο νομιμότητας της διαδικασίας αδειοδότησης δύο Φ/Β

¹ Με το υπ' αρ. 1 σχετικό υποβλήθηκε η με αριθμ. φακέλου 24473/09 αναφορά και με το υπ' αρ. 2 σχετικό, η συμπληρωματική αυτής.



σταθμών εντός της ζώνης προστασίας της λίμνης Υλίκης, με βάση τη μέχρι σήμερα διεξαχθείσα έρευνα, σας γνωρίζει τα ακόλουθα:

i. Ιστορικό

Με τις υπ'αρ. 110669/10831/12.12.2009 και 16049/1928/15.3.2010 αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι (Π.Ο.) για δύο φωτοβολταϊκούς (Φ/Β) σταθμούς, ισχύος 4.995 MW και 7.5 MW στις θέσεις «Μπουτάκας-Ρεβένια-Αγ. Αθανάσιος» και «Ρεβένια» του Δήμου Θηβαίων, αντίστοιχα.

Οι ως άνω εγκρίσεις συνοδεύονταν από υπηρεσιακό υπόμνημα, στο οποίο είχε καταγραφεί η διαφωνία των εμπλεκόμενων υπαλλήλων, διότι οι εν λόγω Φ/Β σταθμοί επρόκειτο να εγκατασταθούν σε περιοχή που διέπεται από ειδικό καθεστώς προστασίας κατά τις διατάξεις της Α5/2280/83 Υγειονομικής Διάταξης. Συγκεκριμένα, επισήμαναν ότι *«...για την εγκατάσταση Φ/Β σταθμών εντός της ζώνης της λίμνης Υλίκη απαιτείται, μεταξύ άλλων, και η γνωμοδότηση της ΕΥΔΑΠ...»*.

Η ΕΥΔΑΠ με τα υπ' αρ. 9 και 10 σχετικά έχει γνωμοδοτήσει αρνητικά για την εγκατάσταση και λειτουργία και των δύο εν θέματι σταθμών στις συγκεκριμένες θέσεις. Στην αιτιολογία των αρνητικών γνωμοδοτήσεων προτάσσεται, ανεπιφύλακτα, ως μείζον το ζήτημα της επικινδυνότητας για το πόσιμο νερό της πρωτεύουσας σε περίπτωση ατυχήματος. Με το πνεύμα αυτής της τεχνικής κρίσης συντάσσονται και οι γνωμοδοτήσεις των εμπλεκόμενων υπηρεσιών του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε (νυν Υ.Π.Ε.Κ.Α).

Η Δ/νση ΠΕ.ΧΩ της Περιφέρειας ήδη από το στάδιο της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) των δύο έργων, έθεσε το ζήτημα της χωροθέτησης των ανωτέρω σταθμών εντός της ζώνης προστασίας, γεγονός που οδήγησε σε πληθώρα ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών, οι οποίες παρατίθενται κατωτέρω (ενότητα iii).

Κατά το στάδιο έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, η ως άνω υπηρεσία απηύθηνε ερώτημα προς το Δικαστικό Γραφείο Λαμίας σχετικά με τα εξής ζητήματα: α) εάν η ζώνη των 1500-5000 μ. από την ανώτατη στάθμη της λίμνης Υλίκης εμπίπτει στις διατάξεις της παρ. 2στ. του αρ. 17 του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ και β) εάν απαιτείται η γνωμοδότηση της ΕΥΔΑΠ στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης Φ/Β σταθμών, σύμφωνα με το αρ. 8 της Α5/2280/83 Υγειονομικής Διάταξης.



Οι περιβαλλοντικοί όροι (Π.Ο.) των δύο επίμαχων σταθμών εγκρίθηκαν δίχως να έχουν απαντηθεί επί της ουσίας τα δύο ανωτέρω ερωτήματα².

Αξιζει να σημειωθεί ότι οι αποφάσεις Π.Ο. των δύο εν λόγω Φ/Β σταθμών εγκρίθηκαν μετά την αποστολή του υπ' αρ. 11 σχετικού εγγράφου της τότε κας Υπουργού Π.Ε.ΚΑ. προς τη Γεν. Δ/ση Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με το οποίο κάλεσε την Περιφέρεια να προωθήσει άμεσα τις απαραίτητες διαδικασίες αξιολόγησης και αδειοδότησης σύμφωνα με τη νομοθεσία, επιβάλλοντας συγχρόνως και τους τυχόν απαραίτητους περιβαλλοντικούς όρους προς διασφάλιση της προστασίας της περιοχής. Στο ως άνω έγγραφο αναγράφεται ότι «...1. Με βάση την ΚΥΑ 104247/ΕΥΠΕ/ΥΠΕΧΩΔΕ-ΦΕΚ663Β/2006 περί της διαδικασίας ΕΠΟ/ΜΠΕ ορίζονται σαφώς στο άρθρο 7 παράγραφο 3 οι φορείς που γνωμοδοτούν για την έγκριση ή μη των περιβαλλοντικών όρων. Η ΕΥΔΑΠ δεν περιλαμβάνεται στους φορείς του παραπάνω άρθρου. 2. Με βάση το ειδικό χωροταξικό σχέδιο για την ΑΠΕ στο άρθρο 17, προβλέπονται τα κριτήρια χωροθέτησης Φ/Β εγκαταστάσεων. Η περίπτωση του εν λόγω θέματος δεν εμπίπτει στις διατάξεις του παραπάνω άρθρου και ειδικότερα στην παράγραφο 2 στ. Επίσης, βάσει των γνωμοδοτήσεων των αρμοδίων επιστημονικών φορέων (ΚΑΠΕ, ΤΕΕ, ΕΜΠ, ΣΕΦ) και την παγκόσμια πρακτική, συνάγεται ότι, κατά κανόνα, τα Φ/Β δεν επιφέρουν ρύπανση του περιβάλλοντος».

ii. Το Θεσμικό Πλαίσιο

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με το εν θέματι ζήτημα προβλέπει τα εξής:

- Η υπ' αριθμ. Α5/2280/83 Υγειονομική Διάταξη (ΦΕΚ 720/Β/13.12.1983)³ περί προστασίας των νερών που χρησιμοποιούνται για την ύδρευση της περιοχής Πρωτεύουσας από ρυπάνσεις και μολύνσεις, ορίζει στο άρθρο 8 παρ. 1 ότι «απαγορεύεται η εγκατάσταση κάθε είδους νέων βιομηχανιών και βιοτεχνιών στις παρακάτω περιοχές..... (β) μέσα στη λεκάνη απορροής των λιμνών Υλίκης και Παραλίμνης και μέχρι την απευθείας απόσταση 10.000 μ. από τα όρια της ανώτατης στάθμης της Υλίκης».
- Στην παρ. 2, ίδιου άρθρου, σχετικά με τους περιορισμούς σε βιομηχανικές, βιοτεχνικές και εξορυκτικές δραστηριότητες ορίζεται ρητά «Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί...η ίδρυση βιοτεχνιών με κινητήρια ισχύ 15 HP...για την

² Το Δικαστικό Γραφείο Λαμίας με τα υπ' αρ.12 και 13 σχετικά έγγραφα λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η Διοίκηση είχε ήδη προβεί στην έγκριση Π.Ο. του Φ/Β σταθμού των 4.995 MW, επί του οποίου είχαν τεθεί τα δύο ερωτήματα, ανέπεμψε το ζήτημα στη Δ/ση Π.Ε.ΧΩ. ως διοικητικός επιλυθέν, συστήνοντας την υποβολή του σχετικού ερωτήματος στο Νομικό Σύμβουλο του Κράτους διά του αρμόδιου Υπουργείου. Κατόπιν τούτου, η Δ/ση Π.Ε.ΧΩ. με το υπ' αρ.14 σχετικό, απηύθυνε το ερώτημα στο Υ.Π.Ε.Κ.Α. Από προφορική επικοινωνία των ειδικών επιστημόνων με την Περιφέρεια, προέκυψε ότι δεν υπήρξε περαιτέρω εξέλιξη.

³ Όπως ισχύει μετά τη τροποποίησή της (ΦΕΚ Β 1744/2005).



εξυπηρέτηση και μόνο των αναγκών των οικισμών, που βρίσκονται μέσα στις εν λόγω περιοχές, με απόφαση της οικείας Νομαρχίας, μετά γνωμάτευση της Υγειονομικής Υπηρεσίας και της Ε.Υ.Δ.Α.Π., εφόσον αυτές θα εγκατασταθούν σε απόσταση μεγαλύτερη των 1.500 μ. από τα όρια της ανώτατης στάθμης των λιμνών...Το όριο αυτό μπορεί να αυξηθεί μέχρι 5.000 μ...».

- στο άρθρο 2 παρ. 3 «Απαγορεύεται η εκτέλεση κάθε έργου ή εργασίας δίπλα ή κοντά στα έργα ύδρευσης και σε απόσταση μικρότερη των 1.500 μ. από τα όρια της ανώτατης στάθμης των λιμνών Μαραθώνα, Σταμάτας, Υλίκης...Κατ' εξαίρεση όταν για την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος είναι αναγκαία η εκτέλεση έργων ή εργασιών στις παραπάνω περιοχές, η ενδιαφερόμενη υπηρεσία ή οργανισμός δύναται να εκτελέσει αυτά...αφού λάβει άδεια από τον οικείο Νομάρχη μετά από σύμφωνη γνώμη των υπηρεσιών: α. Δ/ση Υγείας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης σε συνεργασία με τη Δ/ση Υγειονομικής Μηχανικής και Υγιεινής Περιβάλλοντος του Υπ. Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και β. Δ/σης Έργων Ύδρευσης και Αποχέτευσης του ΥΠΕΧΩΔΕ και αφού λάβει μέτρα ώστε να αποκλειστεί ο κίνδυνος ρύπανσης και μόλυνσης του νερού».
- στο άρθρο 11 ρυθμίζονται τα της εφαρμογής της Υγειονομικής Διάταξης και ιδίως στην παρ. 2 προβλέπεται ότι «η ΕΥΔΑΠ, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία να μελετήσει τη διακίνηση των τοξικών ή επικίνδυνων ουσιών στην περιοχή κοντά στις λίμνες και να καταρτίσει προγράμματα εκτέλεσης των απαραίτητων έργων, χρονικά κατανομημένων, για την εξάλειψη του κινδύνου».
- Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464Β/3.12.08) στο άρθρο 17-«Κριτήρια χωροθέτησης εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας» καθορίζει στην παράγραφο 2, συγκεκριμένες κατηγορίες περιοχών ως ζώνες αποκλεισμού για την χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας. Στην παρ. 2(στ) παρεχόταν η δυνατότητα να υπαχθούν στις ζώνες αποκλεισμού και «Άλλες περιοχές ή ζώνες που υπάγονται σήμερα σε ειδικό καθεστώς χρήσεων γης, βάσει του οποίου δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας και για όσο χρόνο ισχύουν».
- Ο Ν. 3851/2010 (ΦΕΚ 85/4.06.10) για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ΑΠΕ για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με το άρθρο 9 παρ. 4 κατάργησε το ανωτέρω εδάφιο (στ) της παρ. 2 του αρ. 17 του Ειδικού Χωροταξικού για τις ΑΠΕ, αφαιρώντας ουσιαστικά τη δυνατότητα υπαγωγής των προστατευόμενων από ειδικό καθεστώς περιοχών, στο ρυθμιστικό πλαίσιο του Ειδικού Χωροταξικού για τις ζώνες αποκλεισμού χωροθέτησης των Α.Π.Ε.



- Η **ΚΥΑ 104247/ΕΥΠΕ/ΥΠΕΧΩΔΕ** (ΦΕΚ 663B/26.5.2006) καθορίζει τη διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) και Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Ε.Π.Ο.) έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 3010/2002.
- Ο ιδρυτικός νόμος της ΕΥΔΑΠ ν. **1068/1980** ορίζει ως περιοχή αρμοδιότητάς της την μείζονα περιοχή της Πρωτεύουσας. Οι Υγειονομικές Διατάξεις οικ.46399/1352/1986 (ΦΕΚ 438/B/86), ΠΔ 51/2007 και ΚΥΑ Υ2/2600/2001 (ΦΕΚ 892/B/01) καθορίζουν τις απαιτήσεις για τον έλεγχο της ποιότητας του ανεπεξέργαστου και πόσιμου νερού, που οφείλει η ΕΥΔΑΠ να εφαρμόζει στην περιοχή αρμοδιότητάς της.

iii. Οι απόψεις των αρμοδίων υπηρεσιών

Από την διερεύνηση του Συνηγόρου του Πολίτη προέκυψε ότι ήδη από το στάδιο της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) των δύο έργων⁴ είχε καταγραφεί η επιφύλαξη της Δ/νσης ΠΕ.ΧΩ. σε υπηρεσιακό επίπεδο ως προς την εν λόγω χωροθέτηση, με το αιτιολογικό ότι πρόκειται για περιοχή ειδικού καθεστώτος προστασίας και ότι η ΕΥΔΑΠ είχε επίσης εκφράσει αρνητική άποψη για το ζήτημα αυτό.

Η Δ/νση ΠΕ.ΧΩ. Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προκειμένου να λάβει διευκρινιστικές οδηγίες και κατευθύνσεις σχετικά με την περιβαλλοντική αδειοδότηση Φ/Β σταθμών στη συγκεκριμένη περιοχή και με την αναγκαιότητα γνωμοδότησης της ΕΥΔΑΠ, υπέβαλε συγκεκριμένα ερωτήματα στη Δ/νση Νομοθετικού Έργου του ΥΠΕΧΩΔΕ⁵. Εν συνεχεία, η εν λόγω Υπηρεσία διαβίβασε τα ερωτήματα αυτά στις αρμόδιες υπηρεσίες (Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος, ΕΥΠΕ, Δ/νση Χωροταξίας) του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για τις απόψεις τους.

- Η Δ/νση Χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ με το υπ' αρ. 5275/17.2.09 έγγραφο απάντησε ότι «...η παρ. 2 στ. του αρθ. 17 του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ έχει εφαρμογή σε κάθε περιοχή ή ζώνη που υπάγεται σε ειδικό καθεστώς χρήσεων γης βάσει του οποίου, δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας.

⁴ Με τις υπ' αρ. 87725/8677/27.11.2008 και 79824/7663/18.9.2009 θετικές γνωμοδοτήσεις για τους Φ/Β σταθμούς ισχύος 4.995 MW και 7.5 MW αντίστοιχα.

⁵ Με τα υπ' αρ. 70378/6620/10.8.09, 73791/7478/08/28.1.09 έγγραφα προς τη Δ/νση Νομοθετικού του ΥΠΕΧΩΔΕ.



Κατ' επέκταση έχει εφαρμογή και για τις περιοχές που από τις διατάξεις της με αρ. Α5/2280/83 Υγειονομικής Διάταξης, στις οποίες απαγορεύεται η εγκατάσταση βιομηχανικών εγκαταστάσεων σύμφωνα με περιορισμούς στις χρήσεις γης για λόγους προστασίας των υδάτων της πρωτεύουσας. Διευκρινίζεται επίσης ότι οι εγκαταστάσεις Φ/Β συστημάτων εφόσον τοποθετούνται αυτοτελώς και όχι συμπληρωματικά με τις εγκαταστάσεις ενός κτιρίου αποτελούν μη οχλούσες βιομηχανικές εγκαταστάσεις και υπόκεινται στις διατάξεις του αρθ. 4 του Π.Δ. 24/31-5-85 και επομένως ο χαρακτηρισμός αυτός σε συνδυασμό με τις προβλέψεις της αρ. Α5/2280/83 Υγειονομικής Διάταξης, όπως αυτή ισχύει σήμερα, λειτουργεί απαγορευτικά στην εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων όπου απαγορεύεται η βιομηχανική χρήση».

- Η Δ6 Δ/νση Έργων Ύδρευσης και Αποχέτευσης του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. με το υπ' αρ. Δ6/οικ./3519/17.11.08 έγγραφο, απάντησε στη Γενική Δ/νση Περιβάλλοντος του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ότι συμφωνεί απόλυτα με τις απόψεις της ΕΥΔΑΠ, αφού στηρίζονται στο ισχύον νομικό πλαίσιο προστασίας των νερών της λίμνης.
- Η ΕΥΠΕ του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. με το υπ' αρ. 137626/7.7.09 έγγραφο, απάντησε : «για την περιβαλλοντική αδειοδότηση Φ/Β σταθμών εντός της ζώνης των 1500-5000 μ. από την ανώτατη στάθμη της λίμνης Υλίκης απαιτείται εκτός των άλλων η γνωμοδότηση της Υγειονομικής Υπηρεσίας και της ΕΥΔΑΠ, σύμφωνα με την αρ. Α5/2280/83 (ΦΕΚ 720/Β) Υγειονομική Διάταξη».

Η ΕΥΔΑΠ είχε γνωμοδοτήσει, με το υπ' αρ. 9 σχετικό, αρνητικά για τη λειτουργία του Φ/Β σταθμού ισχύος 4.995 MW στη θέση «Μπουτάκας-Ρεβένια-Αγ. Αθανάσιος» διότι βρίσκεται μέσα στη λεκάνη απορροής της λίμνης Υλίκης και μέσα στη ζώνη των 5000 μ. από την ανώτατη στάθμη της, δεδομένου ότι έχει ελάχιστη απόσταση από αυτή 3511 μ. Οι λόγοι που γνωμοδότησε αρνητικά η εν λόγω Υπηρεσία συνοψίζονται στα ακόλουθα:

i. Τα στοιχεία από τα οποία αποτελούνται τα Φ/Β πάνελα (πυρίτιο, μόλυβδος, ίχνη βαρέων μετάλλων κ.λ.π.) είναι τοξικά και καθιστούν αδύνατη και επικίνδυνη την τοποθέτησή τους σε προστατευόμενη περιοχή ποσίων υδάτων, γιατί σε περίπτωση ατυχήματος (πυρκαγιάς, θραύσης κ.λ.π.) θα υπάρξει μετά βεβαιότητας διασπορά βλαβερών στοιχείων στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα.

ii. Το γενικότερο πνεύμα της Υγειονομικής Διάταξης Α5/2280/83 για την προστασία των επιφανειακών υδάτων των Λιμνών Ύδρευσης της πρωτεύουσας είναι ο αποκλεισμός δραστηριοτήτων που αποδεδειγμένα αλλά και πιθανόν θα μολύνουν το πόσιμο νερό.

iii. Σύμφωνα με το ν. 2941/2001 τα έργα ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ χαρακτηρίζονται ως βιομηχανικές εγκαταστάσεις και συνεπώς εμπίπτουν στις



ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

απαγορευτικές διατάξεις της Α5/2280/83 Υ.Δ., που απαγορεύει την λειτουργία βιομηχανιών-βιοτεχνιών ισχύος άνω των 15 HP μέσα στη ζώνη των 5000 μ. από την ανώτατη στάθμη της Λίμνης Υλίκης.

Επιπρόσθετα, η ΕΥΔΑΠ με το υπ' αρ.10 σχετικό είχε εκφράσει την άποψη ότι δεν συμφωνεί, για τους ίδιους λόγους, ούτε με τη δημιουργία του δεύτερου Φ/Β σταθμού ισχύος 7.5 MW διότι βρίσκεται μέσα στη λεκάνη απορροής της λίμνης Υλίκης και μέσα στη ζώνη των 5.000 μ από την ανώτατη στάθμη της.

Η Γενική Δ/νση Δημόσιας Υγείας του Υπ. Υγείας & Κοιν. Αλληλεγγύης με το υπ' αρ. 5 σχετικό, αναφέρει ότι ζήτησε την άποψη των συναρμόδιων Υπηρεσιών (Υπουργείου Εσωτερικών και Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.) σε σύσκεψη. Σε πρώτη φάση εκφράστηκαν επιφυλάξεις για την έλλειψη κινδύνων από τυχόν εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων στην άμεση ζώνη προστασίας (0-5000 μ.) των λιμνών υδροδότησης. Με το υπ' αρ. 6 σχετικό, απάντησε σε αιτήματα σχετικά με την τροποποίηση της Α5/2280/83 Υγ. Δ/ξης ότι «...*Η υφιστάμενη νομοθεσία εκδόθηκε για λόγους προστασίας της ποιότητας του πόσιμου νερού και της Δημόσιας Υγείας γενικότερα, λαμβάνοντας υπόψη τις Κοινοτικές Οδηγίες, ώστε να αποτραπεί ενδεχόμενη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων απορροών που καταλήγουν στους ταμιευτήρες υδροδότησης της ευρύτερης περιοχής πρωτεύουσας. Επειδή η προστασία της Δημόσιας Υγείας αποτελεί πρότιστο αγαθό και για λόγους διασφάλισής της, ο νομοθέτης θέτει περιορισμούς δραστηριοτήτων ανάλογα με την ζώνη προστασίας των υδροταμιευτήρων και οποιαδήποτε τροποποίηση για μείωση αποστάσεων ή αύξηση πλήθους δραστηριοτήτων εμπερικλείει τον κίνδυνο μείωσης και του βαθμού ασφαλείας για την προστασία της Δημόσιας Υγείας...».*

iv. Διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη - Διοικητική ανταπόκριση

Η Ανεξάρτητη Αρχή επισήμανε με το υπ' αρ. 4 σχετικό έγγραφο της τα εξής:

- Κατά την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων δεν συνεκτιμήθηκαν οι γνωμοδοτήσεις των αρμόδιων υπηρεσιών που στην προκειμένη περίπτωση, ήταν αρνητικές.
- Το γεγονός ότι στα έγγραφα αλληλογραφίας μεταξύ των φορέων (ΕΥΔΑΠ, ΕΥΠΕ) πιθανολογείται η μόλυνση ενός πολύτιμου αγαθού, όπως είναι το νερό ύδρευσης της Πρωτεύουσας, καθιστά την χωροθέτηση των σταθμών αυτών εντός της ζώνης προστασίας ιδιαίτερα παρακινδυνευμένη, ενώ ενδεχόμενη αστοχία είναι πιθανόν να προκαλέσει μείζονες επιπτώσεις στη Δημόσια Υγεία και στο Περιβάλλον. Αυτό άλλωστε, είναι και το πνεύμα της σχετικής γνωμοδότησης της ΕΥΔΑΠ που είναι η καθ' ύλην αρμόδια Υπηρεσία για την προστασία του νερού της Πρωτεύουσας.
- Η Διοίκηση, κατά τη διαδικασία έγκρισης έργου, που ενδέχεται να μεταβάλλει τα οικολογικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής, οφείλει να εξετάσει, την ύπαρξη εναλλακτικών λύσεων και αφού τις αξιολογήσει να



επιλέξει εκείνη που ελαχιστοποιεί τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

- Η Αρχή της Προφύλαξης, ως αναγνωρισμένη αρχή του διεθνούς και κοινοτικού δικαίου περιβάλλοντος, καθώς και η συνταγματική υποχρέωση του Κράτους να μεριμνά για τη Δημόσια Υγεία (αρ. 21, παρ. 3 Σ) και την προστασία του Περιβάλλοντος (αρ. 24 παρ.1 Σ) θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, από τη Διοίκηση, κατά την αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, για τις επιπτώσεις των οποίων δεν υπάρχει πλήρης επιστημονική βεβαιότητα.

Παρά τη σοβαρότητα της υπόθεσης η διοικητική ανταπόκριση που έλαβε η Ανεξάρτητη Αρχή περιορίζεται μόνο στα υπ' αρ. 7 και 8 σχετικά έγγραφα των εμπλεκόμενων υπηρεσιών. Η Δ/νση Υγειονομικής Μηχανικής & Υγιεινής Περιβάλλοντος του Υπουργείου Υγείας & Κοιν. Αλληλεγγύης, με το υπ' αρ. 7 σχετικό, ενημέρωσε ότι έχει επανειλημμένα εξετάσει αιτήματα σχετικά με θέματα παρεκκλίσεων από τις διατάξεις προστασίας των υδροφορέων της Υ.Δ. Α5/2280/83, προκειμένου να επιτραπεί η χωροθέτηση διάφορων δραστηριοτήτων εντός των ζωνών προστασίας της Υλίκης. Για την αντιμετώπιση παρόμοιων ζητημάτων που άπτονται της προστασίας των υδάτινων πόρων βρίσκεται πλέον σε επικοινωνία και συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υ.Π.Ε.Κ.Α. Επιπρόσθετα, η Δ/νση Π.Ε.ΧΩ. Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, απαντώντας⁶ στο έγγραφο της Αρχής, απέστειλε τα σχετικά στοιχεία που της ζητήθηκαν.

Επισημαίνεται, ότι ο Συνήγορος του Πολίτη ουδεμία ανταπόκριση έχει λάβει έως σήμερα από το Υ. Π.Ε.Κ.Α. όπου έχει απευθύνει τις ανωτέρω επιστημόσεις του ως κρίσιμες για τη διερεύνηση του ζητήματος⁷. Σημειωτέον, ότι στις ανωτέρω επιστημόσεις, έχει συμπεριληφθεί και η περίπτωση χωροθέτησης Φ/Β σταθμού σε (ελάχιστη) απόσταση 810 μ. από την ανώτατη στάθμη της λίμνης Υλίκης, δηλαδή εντός της ζώνης απολύτου απαγόρευσης βιομηχανικών/βιοτεχνικών δραστηριοτήτων (εντός των 1.500 μ.). Η ΕΥΔΑΠ σχετικά με τη χωροθέτηση του εν λόγω σταθμού, εξέδωσε την υπ' αριθμ. πρωτ. 352026/21.5.2009 αρνητική γνωμοδότηση, σύμφωνα με την προαναφερόμενη απαγόρευση.

⁶ Με το υπ' αρ. 8 σχετικό.

⁷ Σύμφωνα με τα στοιχεία της αναφοράς, το γραφείο της κας Υπουργού ΠΕΚΑ δεν είχε απαντήσει ούτε στον αναφερόμενο κ. Αρμουτίδη.



ν. Διαπιστώσεις - Συμπεράσματα

α. Προϋποθέσεις εγκατάστασης εντός της ζώνης προστασίας της λίμνης Υλίκης

Σύμφωνα με τα υπ' αρ.9 και 10 σχετικά έγγραφα της ΕΥΔΑΠ η απόσταση των δύο Φ/Β σταθμών ισχύος 4.995 MW και 7.5 MW από την ανώτατη στάθμη της λίμνης Υλίκης είναι 3.511 μ και 2.235 μ, αντίστοιχα. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η χωροθέτησή τους γίνεται ενός της ζώνης 1.500-5.000 μ από την ανώτατη στάθμη της λίμνης, η μόνη δυνατότητα επιτρεπόμενης εγκατάστασής τους εντός της ζώνης αυτής παρέχεται από την παρ. 2 του αρ. 8 της Υγειονομικής Διάταξης Α5/2280/83.

Με την ως άνω διάταξη ρυθμίζεται η κατ' εξαίρεση εγκατάσταση βιοτεχνικών μονάδων χαμηλής ισχύος⁸ στη ζώνη 1.500-5.000 μ. με τις εξής αυστηρές προϋποθέσεις:

- (i) Εξυπηρέτηση αποκλειστικά και μόνο των αναγκών των οικισμών, που βρίσκονται μέσα στις εν λόγω περιοχές
- (ii) Γνωμάτευση της υγειονομικής υπηρεσίας και της ΕΥΔΑΠ
- (iii) Η απόφαση ίδρυσης της οικείας Νομαρχίας⁹
- (iv) Τήρηση των διατάξεων των αρθρ. 2 και 3 της Υγ. Διάτ/ξης που περιλαμβάνουν σειρά προϋποθέσεων για την προστασία της ποιότητας του νερού ύδρευσης της Πρωτεύουσας και της προστασίας της Δημόσιας Υγείας. Μεταξύ αυτών, απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη των αρμοδίων Υγειονομικών Υπηρεσιών, κατόπιν της λήψης μέτρων για τον αποκλεισμό του κινδύνου ρύπανσης και μόλυνσης του νερού.

Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω ουσιαστικές αυστηρές προϋποθέσεις για την κατ' εξαίρεση εγκατάσταση εντός της επίμαχης ζώνης, βιοτεχνιών χαμηλής ισχύος που θα εξυπηρετούν αποκλειστικά τους οικισμούς της περιοχής δεν συντρέχουν εν προκειμένω, αφού πρόκειται για εγκαταστάσεις υψηλής δυναμικότητας ως προς την παραγόμενη ισχύ τους που δεν προορίζονται για την εξυπηρέτηση μόνο των οικισμών αυτών.

⁸ Κινητήριας ισχύος 15 HP ή άλλης ισοδύναμης μονάδας.

⁹ Πρόκειται για την άδεια ίδρυσης βιοτεχνιών, σύμφωνα με την τότε ισχύουσα νομοθεσία, η οποία αντιστοιχεί στη σημερινή Άδεια Εγκατάστασης βιοτεχνιών που εκδίδεται από την Περιφέρεια, σύμφωνα με το ν. 3982/11 και το ν. 3852/10. Για έργα ΑΠΕ η αρμοδιότητα χορήγησης άδειας εγκατάστασης μεταφέρθηκε με το ν.3852/10 από τη Περιφέρεια στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση.



β. Διοικητική διαδικασία που ακολουθήθηκε

Η Δ/ση ΠΕΧΩ της Περιφέρειας, λαμβάνοντας τις σχετικές αιτήσεις των ενδιαφερόμενων εταιριών για την ΠΠΕΑ των δύο Φ/Β σταθμών στις συγκεκριμένες θέσεις, ζήτησε σχετικές γνωμοδοτήσεις της ΕΥΔΑΠ. Η ΕΥΔΑΠ, κατ' εφαρμογήν της Υγειονομικής Διάταξης Α5/2280/83, απέστειλε τις από 05.03.08. και 12.05.09 αρνητικές γνωμοδοτήσεις για τους σταθμούς ισχύος 4,995 MW και 7,5 MW, αντίστοιχα.

Σύμφωνα με τα έγγραφα που διαθέτει η Αρχή, η αρνητική αιτιολογημένη θέση της ΕΥΔΑΠ για την εγκατάσταση Φ/Β σταθμών στην επίμαχη ζώνη συνιστά σταθερή και επαναλαμβανόμενη άποψη για τις περιπτώσεις¹⁰ που ζητήθηκε η γνωμοδότησή της.

Η Δ/ση ΠΕΧΩ της Περιφέρειας είχε λάβει τις ανωτέρω αρνητικές γνωμοδοτήσεις της ΕΥΔΑΠ για τους δύο Φ/Β σταθμούς ισχύος 4, 995 MW και 7,5 MW, αντίστοιχα, ωστόσο, προέβη εκ των υστέρων σε ερωτήματα σχετικά με το εάν απαιτείται γνωμοδότηση της ΕΥΔΑΠ κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων. Σε συνέχεια αυτού, λαμβάνει τις σχετικές απόψεις των ερωτηθεισών Υπηρεσιών του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (νυν Υ.ΠΕ.Κ.Α.), σύμφωνα με τις οποίες απαιτείται η γνωμοδότηση αυτής ως ουσιώδης τύπος της διοικητικής διαδικασίας, εκφράζεται δε και συμφωνία επί της ουσίας.

Παρά ταύτα, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας προέβη στην έκδοση των από 27.11.08 και 18.09.09 θετικών γνωμοδοτήσεων ΠΠΕΑ, για τα δύο έργα, παρά τις αρνητικές γνωματεύσεις της ΕΥΔΑΠ, για το επιτρεπτό των εγκαταστάσεων σύμφωνα με την Υγειονομική Διάταξη.

Στις 7.12.09 (υπ' αρ. 11 σχετικό) και κατά το στάδιο έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων, απεστάλη στην Περιφέρεια έγγραφο της τότε Υπουργού ΠΕ.Κ.Α. διατυπώνοντας την άποψη ότι η ΕΥΔΑΠ δεν περιλαμβάνεται στους φορείς που γνωμοδοτούν για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων των έργων ΑΠΕ και κάλεσε τη Διοίκηση να προβεί άμεσα στην ολοκλήρωση των διαδικασιών αδειοδότησης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι το ανωτέρω έγγραφο και η εν συνέχεια σχετική εντολή του Γενικού Δ/ντή της Περιφέρειας¹¹ οδήγησε στην

10 i. Η υπ' αριθμ. πρωτ. 337166/9.4.08 αρνητική γνωμοδότηση της ΕΥΔΑΠ, Φ/Β 4,995 MW
ii. Η υπ' αριθμ. πρωτ. 351528/12.5.09 .08 αρνητική γνωμοδότηση της ΕΥΔΑΠ, Φ/Β 7,5 MW
iii. Η υπ' αριθμ. πρωτ. 352026/21.5.2009 αρνητική γνωμοδότηση της ΕΥΔΑΠ, Φ/Β 148,75 KW
iv. Το υπ' αριθμ. πρωτ. 338536/20.5.2008 έγγραφο της ΕΥΔΑΠ

¹¹ αριθμοί 35 και 34 προοιμίου των σχετικών αποφάσεων ΕΠΟ



ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης με την έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τους δύο σταθμούς, αγνοώντας πλήρως τις επιταγές της Υγ. Δ/ξης που αφορούν τη συγκεκριμένη περιοχή.

γ. Ζητήματα νομιμότητας της διοικητικής διαδικασίας

Παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας

Η συγκεκριμένη περιοχή διέπεται από ειδικό καθεστώς προστασίας με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας του πόσιμου νερού και την προστασία της Υγείας των κατοίκων της Πρωτεύουσας. Η γνωμάτευση της ΕΥΔΑΠ και της αρμόδιας υγειονομικής υπηρεσίας έχει θεσπιστεί ως απαραίτητη προϋπόθεση για την κατ' εξαίρεση εγκατάσταση μίας δραστηριότητας στην εν λόγω περιοχή.

Εν προκειμένω, κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης δεν ζητήθηκε η γνωμοδότηση της αρμόδιας Υγειονομικής Υπηρεσίας. Η γνωμοδότηση της ΕΥΔΑΠ αν και αρχικώς, κατά την ΠΠΕΑ, ζητήθηκε, εν συνεχεία αμφισβητήθηκε ως προαπαιτούμενο δικαιολογητικό. Η αμφισβήτηση αυτή, μέσω της εκ των υστέρων υποβολής ερωτημάτων για την αναγκαιότητά της και η ρητή παράκαμψή της με το έγγραφο της Υπουργού καταδεικνύουν τη μη συνεκτίμησή της ως απαιτούμενο δικαιολογητικό. Τουτό εξάλλου αποτυπώνεται και στο υπηρεσιακό υπόμνημα των υπαλλήλων της Περιφέρειας που συνοδεύει τις αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, όπου καταγράφεται η διαφωνία τους.

Συνεπώς, η παντελής έλλειψη γνωμοδότησης της Υγειονομικής Υπηρεσίας και η μη συνεκτίμηση της γνωμοδότησης της ΕΥΔΑΠ στοιχειοθετούν παράβαση του ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, η οποία θέτει υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα της αδειοδότησης.

Έτσι, η Δ/υση ΠΕΧΩ, παρακάμπτοντας την αρμόδια Υγειονομική Υπηρεσία και την ΕΥΔΑΠ, παρέκαμψε και τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της Υγειονομικής Διάταξης, καθιστώντας πλημμελή τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Παράβαση της ειδικής νομοθεσίας για την προστασία του νερού ύδρευσης της Πρωτεύουσας

Η ειδική νομοθεσία για τη διασφάλιση της ποιότητας του πόσιμου νερού, θεσπίζοντας περιορισμούς για έργα και δραστηριότητες στην περιοχή της Υλίκης, υπερισχύει του γενικότερου νομοθετικού πλαισίου για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων ΑΠΕ. Η Υγειονομική Διάταξη αποτελεί ειδικό νομικό πλαίσιο για το νερό της Πρωτεύουσας, την οποία η Διοίκηση όφειλε να εφαρμόσει στη συγκεκριμένη περίπτωση.



Το ειδικό προστατευτικό καθεστώς της Υγειονομικής Διάταξης απορρέει από τη Συνταγματική διάταξη προστασίας της υγείας των πολιτών (Σύνταγμα αρθρ. 21 παρ. 3). Εξάλλου, το Κοινοτικό Δίκαιο έχει θεσπίσει πλήθος κανόνων και περιορισμών με σκοπό τη διασφάλιση της παροχής καθαρού και υγιεινού νερού στους πολίτες, που έχουν ενσωματωθεί στο εσωτερικό Δίκαιο¹².

Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές, ότι η χωροθέτηση των εν λόγω έργων στη συγκεκριμένη θέση δεν αποτελεί μόνο ζήτημα προστασίας του Περιβάλλοντος (Σύνταγμα αρθρ. 24). Η στάθμιση της ανάγκης προστασίας του πόσιμου νερού και της ανάπτυξης ΑΠΕ δεν μπορεί να συνεπάγεται a priori την υποχώρηση της μίας, έναντι της άλλης, αλλά τη συνεκτίμησή τους.

Έλλειψη επαρκούς αιτιολογίας

Η έλλειψη γνωμοδότησης της Υγειονομικής Υπηρεσίας και η μη συνεκτίμηση της γνωμοδότησης της ΕΥΔΑΠ συνεπάγονται την έλλειψη αιτιολογίας ως προς τη συνδρομή των προϋποθέσεων της Υγειονομικής Διάταξης.

Σε κάθε περίπτωση, η ύπαρξη αρνητικών γνωμοδοτήσεων της ΕΥΔΑΠ καθιστά επιτακτική την ανάγκη περαιτέρω τεκμηρίωσης για την έλλειψη κινδύνου στο πόσιμο νερό και δυσμενών επιπτώσεων στο ανθρωπογενές περιβάλλον, και την αντίστοιχη λήψη μέτρων για την περίπτωση ατυχημάτων. Το περιεχόμενο των αρνητικών γνωμοδοτήσεων αναδεικνύει την επικινδυνότητα της επίμαχης χωροθέτησης θεωρώντας αδύνατη τη τοποθέτηση των Φ/Β σταθμών σε προστατευόμενη περιοχή πόσιμων υδάτων. Από το φάκελο δεν προκύπτουν στοιχεία που να αντικρούουν την τεκμηριωμένη άποψη της καθ' ύλην αρμόδιας υπηρεσίας, της ΕΥΔΑΠ, η οποία αποτελεί στοιχείο του φακέλου.

δ. Η έγγραφη παρέμβαση Υπουργού Π.Ε.Κ.Α.

Στο έγγραφο της Υπουργού, εκφράζεται ρητά η άποψη ότι «...κατά κανόνα, τα Φ/Β δεν επιφέρουν ρύπανση του περιβάλλοντος», παραβλέποντας ουσιαστικά ότι η αξιολόγηση των επιπτώσεων ενός έργου στο περιβάλλον εκτιμάται στο πλαίσιο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Επιπρόσθετα, η Ανεξάρτητη Αρχή επισημαίνει πως η άποψη της Υπουργού Π.Ε.Κ.Α., αφενός ότι η ΕΥΔΑΠ δεν περιλαμβάνεται στους φορείς που γνωμοδοτούν κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων ΑΠΕ και αφετέρου ότι η συγκεκριμένη περίπτωση δεν εμπίπτει στις ζώνες αποκλεισμού της παρ. 2στ. του αρ. 17 του Ειδικού Χωροταξικού για τις ΑΠΕ. δεν ευσταθεί για τους εξής λόγους:

¹² Οδηγία 98/83/ΕΚ, ΚΥΑ Υ2/2600/2001 (ΦΕΚ 892 Β/01) όπως τροποποιήθηκε (ΦΕΚ 630 Β/07), Οδηγία 2000/60/ΕΚ που εναρμονίστηκε με το ν. 3199/03.



Καταρχάς παρακάμπτει την Υγ. Δ/ξη του '83, που αποτελεί ειδική νομοθεσία για την εν λόγω περιοχή, καθορίζοντας ιδιαίτερο προστατευτικό καθεστώς για την υγεία των πολιτών και ως τέτοια υπερισχύει κάθε άλλης διάταξης νόμου με χαρακτηριστικά γενικών ρυθμίσεων, ανεξαρτήτως περιοχής, όπως η ΚΥΑ περί διαδικασίας ΕΠΟ/ΜΠΕ για τα έργα ΑΠΕ. Άλλωστε, όπως προαναφέρθηκε η χωροθέτηση έργων ΑΠΕ στη συγκεκριμένη περιοχή απαιτεί την εφαρμογή του νομικού πλαισίου για την προστασία της Υγείας αλλά και του Περιβάλλοντος. Η άποψη της Υπουργού Π.Ε.ΚΑ. λαμβάνει υπόψη μόνο το ένα εκ των δύο και ως εκ τούτου αποτελεί ελλιπή εφαρμογή του νομικού πλαισίου.

Ως προς το ζήτημα της υπαγωγής της περιοχής της Υλίκης στην πρόβλεψη του παρ. 2(στ) του αρ. 17 του Εδικού Χωροταξικού, είναι προφανές ότι οι περιορισμοί που θέτει η Υγ. Δ/ξη για την εγκατάσταση βιομηχανιών και βιοτεχνιών στην εν λόγω περιοχή, θεσπίζοντας μάλιστα συγκεκριμένες ζώνες αποκλεισμού, αποτελούν ειδικό καθεστώς χρήσεων γης και ως εκ τούτου εμπίπτει στις ζώνες αποκλεισμού του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου. Εξάλλου, το επιχείρημα της μη υπαγωγής, στο έγγραφο της Υπουργού, **στερείται αιτιολογίας.**

Επιπλέον, δεδομένου ότι το έγγραφο καταλήγει να καλεί τη Διοίκηση για την άμεση ολοκλήρωση των διαδικασιών αδειοδότησης, προτάσσοντας ως ζωτικής σημασίας την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, έναντι των προστατευτικών για την υγεία διατάξεων, καθίσταται προφανές ότι επικαλείται λόγους σκοπιμότητας και όχι νομιμότητας.

ε. Η τροποποίηση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδίου για τις ΑΠΕ

Ο Συνήγορος του Πολίτη, σημειώνει στο σημείο αυτό, την μετέπειτα¹³ κατάργηση του εδαφίου (στ) της παρ. 2 του αρ. 17 του Εδικού Χωροταξικού για τις ΑΠΕ με τη παρ. 4 του αρ. 9 του ν. 3851/2010. Επ' αυτής παρατηρούνται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το ν.2742/99 (Χωροταξικός Σχεδιασμός, φορολόγηση μετοχών κ.λ.π.) αρ. 7 παρ. 5 τα Ειδικά Πλαίσινα Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, αναθεωρούνται ανά πενταετία και στο χρονικό αυτό διάστημα είναι κατ' εξαίρεση δυνατή η τροποποίησή τους για περιοριστικά απαριθμούμενους λόγους¹⁴. Σύμφωνα με το εδάφιο 2 της παρ. 5 η διαδικασία

¹³. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι κατά το χρόνο έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων των υπό εξέταση Φ/Β σταθμών, το εδ. στ, που συνίστατο στην πρόβλεψη άλλων ειδικών προστατευτικών καθεστώτων χρήσεων γης, ήταν σε ισχύ.

¹⁴ α. Να αντιμετωπιστούν ζητήματα που ανακύπτουν από την προώθηση ή εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων διεθνούς, ευρωπαϊκού, διασυνοριακού, διακρατικού ή διαπεριφερειακού χαρακτήρα β. Να καθοριστούν εθνικές κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση εξαιρετικών αναγκών από φυσικές ή



που εφαρμόζεται για την τροποποίηση αυτή είναι η διαδικασία της παρ. 4, σύμφωνα με την οποία «Τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης εγκρίνονται με απόφαση της Επιτροπής που προβλέπεται στο άρθρο 3, ύστερα από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης. Η απόφαση δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

Εν προκειμένω, η προαναφερόμενη διαδικασία τροποποίησης δεν τηρήθηκε, καθώς η επίμαχη διάταξη καταργήθηκε απλώς με διάταξη νόμου (ν. 3851/10, αρ. 9 παρ. 4). Επιπλέον από τη διατύπωση της διάταξης και την αιτιολογική της έκθεση δεν φαίνεται να πληρείται κάποια από τις τέσσερις περιοριστικά απαριθμούμενες προϋποθέσεις του αρ. 7 παρ. 5. ούτε αιτιολογείται βάσει αυτών των κριτηρίων.

2. Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του οικείου νόμου (ν. 3851/10), η κατάργηση του ως άνω εδαφίου, έγινε προκειμένου να αποτραπούν «αποκλίσεις, επαγόμενες ουσιαστική κατάργηση των κατευθύνσεων του (Ειδικού Χωροταξικού για τις ΑΠΕ) επί τη βάσει παλαιότερων ρυθμίσεων χρήσεων γης, που δεν είχαν λάβει υπόψη τις ΑΠΕ». Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, η Υγειονομική Διάταξη του '83, που ενέπιπτε σε αυτή τη ρύθμιση α) έχει κατά καιρούς επικαιροποιηθεί έως και το 2005, λαμβάνοντας υπόψη και την Κοινοτική νομοθεσία για την ποιότητα του πόσιμου νερού και β) είναι κανονιστική πράξη, χωρίς εξατομικευμένες ρυθμίσεις, αλλά με σαφείς κανόνες δικαίου που αφορούν και έργα, όπως δίκτυα παραγωγής ενέργειας (άρθρο 2 παρ. 3), αλλά και εγκαταστάσεις.

Συνεπώς, δεδομένης της ισχύος της Υγειονομικής Διάταξης και της επικαιροποίησής της, το επιχείρημα περί παλαιότητας καταρρίπτεται. Εξάλλου, οι προστατευτικές Υγειονομικές Διατάξεις δεν απαριθμούν εξαντλητικά τις κατηγορίες όλων των έργων ή εγκαταστάσεων αλλά ενδιαφέρονται για τις αρνητικές επιπτώσεις τους στη Δημόσια Υγεία και για την αποτροπή αυτών, προβλέπουν προϋποθέσεις, διαδικασίες γνωματεύσεων και αδειών.

3. Επισημαίνεται ότι, ενώ η κατάργηση αυτή (του εδαφίου στ' της παρ. 2) δεν θίγει την υπεροχή των τυχόν ειδικών προστατευτικών διατάξεων που ρυθμίζουν ειδικό καθεστώς χρήσεων γης, σε συγκεκριμένη περιοχή, όπως εν προκειμένω η Υγειονομική Διάταξη, ωστόσο πλήττει την ασφάλεια δικαίου, διότι δεν ενσωματώνει πλέον στο προστατευτικό πεδίο του Ειδικού Χωροταξικού, την αναγκαία γενική πρόβλεψη για προϋπάρχουσες ειδικές προστατευτικές ρυθμίσεις χρήσεων γης.

τεχνολογικές καταστροφές και κινδύνους γ. Να αντιμετωπιστούν εξαιρετικές και απρόβλεπτες ανάγκες από την εκτέλεση έργων και προγραμμάτων κοινωνικής και τεχνικής υποδομής εθνικής κλίμακας δ. να προσαρμοστούν σε σχετικές παρατηρήσεις και υποδείξεις της (Ετήσιας) Έκθεσης παρακολούθησης και αξιολόγησης που προβλέπεται στην επόμενη παράγραφο.



vi. Καταληκτικές επισημάνσεις του ΣτΠ - Προτάσεις

Ενόψει όλων των ανωτέρω, επισημαίνεται με έμφαση η υποχρέωση τήρησης, εκ μέρους της Διοίκησης, των αυστηρών προϋποθέσεων που ορίζει η Υγειονομική Διάταξη.

Υπογραμμίζεται επίσης, η μη ανταπόκριση επί μακρόν του Γραφείου του Υπουργού ΠΕ.Κ.Α. στις επανειλημμένες επισημάνσεις της Αρχής¹⁵, για ένα τόσο σοβαρό ζήτημα που άπτεται της προστασίας της Δημόσιας Υγείας.

Υπενθυμίζεται, ότι το Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει απορρίψει αιτήματα τροποποίησης της επίμαχης Υγειονομικής Διάταξης για μείωση αποστάσεων ή αύξηση πλήθους δραστηριοτήτων, επισημαίνοντας ότι αυτή θα συνεπάγεται μείωση του βαθμού ασφαλείας για την προστασία της Δημόσιας Υγείας¹⁶.

Ειδικότερα :

- Το **ΥΠΕΚΑ**, η **Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας** και το **Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης**, κατόπιν συνεργασίας των, παρακαλούνται να ενημερώσουν την Ανεξάρτητη Αρχή για τις ενέργειές τους, προκειμένου να θεραπευτεί η σοβαρή αυτή παράλειψη τήρησης της νόμιμης διαδικασίας.
- Η **ΕΥΔΑΠ**, λαμβάνοντας υπόψη την αρμοδιότητα της για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της ποιότητας του ανεπεξέργαστου αλλά και του παραγόμενου πόσιμου νερού, παρακαλείται να ενημερώσει την Ανεξάρτητη Αρχή εάν έχει λάβει ή προτίθεται να λάβει ειδικά μέτρα στην περιοχή της Υλίκης για την πρόληψη και αποτροπή των κινδύνων, που η ίδια έχει επισημάνει στις σχετικές γνωμοδοτήσεις της. Ειδικότερα, ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει την αρμοδιότητα που της ανατίθεται με το αρ, 11 παρ.2 της Υγ. Δ/ξης του 83 να καταρτίζει προγράμματα εκτέλεσης έργων για την εξάλειψη κινδύνου από τη διακίνηση τοξικών ή επικίνδυνων ουσιών στην περιοχή κοντά στη λίμνη, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία. Επιπρόσθετα, η Αρχή εκτιμά ότι στο πλαίσιο των προγραμμάτων παρακολούθησης της ποιότητας του πόσιμου νερού πρέπει να συμπεριλάβει και τη μέτρηση των τοξικών στοιχείων (πυρίτιο, μόλυβδος, βαρέα μέταλλα κ.λ.π.) που ενδέχεται σε περίπτωση

¹⁵ Με τα υπ' αρ. 3 και 4 σχετικά έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη.

¹⁶ Σύμφωνα με το υπ' αρ.6 σχετικό.



ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

ατυχήματος¹⁷ να ανιχνευτούν στο υδάτινο περιβάλλον. Επίσης, να αξιολογήσει την αναγκαιότητα εντατικοποίησης των μέτρων παρακολούθησης της ποιότητας, ιδίως με προσθήκη σημείων δειγματοληψίας στην κρίσιμη περιοχή.

- Το **Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης**, στο πλαίσιο εξέτασης του ζητήματος τροποποίησης της Υγειονομικής Διάταξης που έχει εγερθεί και στο οποίο ανήκει η σχετική νομοθετική πρωτοβουλία, παρακαλείται να εξετάσει την πρόταση της Ανεξάρτητης Αρχής να συμπεριληφθεί ρητή διατύπωση του δεσμευτικού χαρακτήρα της γνωμάτευσης της Υγειονομικής Υπηρεσίας και της ΕΥΔΑΠ για την κατ'εξαίρεση εγκατάσταση έργων στις περιοχές προστασίας και να ενημερώσει σχετικά την Αρχή.
- Ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει επίσης στο **ΥΠΕΚΑ**, την επαναφορά σε ισχύ του εδαφίου (στ) του αρ. 17 παρ.2 του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, με το οποίο προστίθεντο στις ζώνες αποκλεισμού άλλες περιοχές που υπάγονται σε ειδικό καθεστώς χρήσεων γης και απαγόρευσης χωροθέτησης εγκαταστάσεων και η κατάργηση του οποίου έγινε κατά παρέκκλιση της εκ του νόμου προβλεπόμενης διαδικασίας. Η επαναφορά της διάταξης αυτής, εγγυάται τη διασφάλιση συνταγματικώς κατοχυρωμένων αγαθών, όπως η Δημόσια Υγεία, η προστασία της οποίας δεν επιδέχεται έκπτωση χάριν ειδικών περιβαλλοντικών σκοπών, όπως η ανάπτυξη έργων Α.Π.Ε.

Δεδομένης της σοβαρότητας του ζητήματος για την προστασία της Δημόσιας Υγείας και του Περιβάλλοντος, καθώς και της ανάγκης για την αποκατάσταση της ασφάλειας δικαίου, ο Συνήγορος του Πολίτη παρακαλεί το **ΥΠΕΚΑ** και το **Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης**, ως συναρμόδια Υπουργεία για την προστασία των υδάτινων πόρων, να αποστείλουν τις θέσεις τους επί του παρόντος πορίσματος και τις απαντήσεις τους στις προτάσεις της Ανεξάρτητης Αρχής.

Με τιμή

Καλλιόπη Σπανού
Συνήγορος του Πολίτη

¹⁷ Σύμφωνα με την υπ' αρ. 337166/08 γνωμοδότησή της.



ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κοινοποίηση:

1) Ε.Υ.ΠΕ Υ.ΠΕ.Κ.Α.
Λ. Αλεξάνδρας 11
114 73 Αθήνα

2) ΕΥΔΑΠ Α.Ε
α. Υπόψη : Προέδρου
κ. Θ. Λέκκα
β. Τμήμα Διοίκησης
γ. Δ/νση Τοπ/σεων Κτηματολογίου & Ελέγχου Λεκανών Απορροής
Ωρωπού 156
111 46 Γαλάτσι

5) Κύριο ***

Σχετικά:

1. Η υπ' αρ. πρωτ. 24473/11.12.09 αναφορά του κ. ***** προς τον Συνήγορο του Πολίτη
2. Η από 6.1.2010 συμπληρωματική αναφορά του κ. *****
3. το υπ' αρ. πρωτ. 24473/09/2.2/15.4.2010 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη
4. το υπ' αρ. πρωτ. 24473/09/2.3/14.7.2010 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη
5. Το υπ' αρ. ΔΥΓ2/ΓΠ 60016/24.11.2008 έγγραφο της Γεν. Δ/νσης Δημόσιας Υγείας του Υπ. Υγείας & Κοινων. Αλληλεγγύης.
6. Το υπ' αρ. ΔΥΓ2/ΓΠ 160282/08/15.4.2009 έγγραφο της Γεν. Δ/νσης Δημόσιας Υγείας του Υπ. Υγείας & Κοινων. Αλληλεγγύης.
7. Το υπ' αρ. πρωτ. ΔΥΓ2/Γ.Π.90356/24.9.2010 έγγραφο του Υπουργείου Υγείας & Κοινων. Αλληλεγγύης.
8. Το υπ' αρ. πρωτ. 25763/6343/24.8.2010 έγγραφο της Δ/νσης ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.
9. Το υπ' αρ. 337166/9.4.2008 έγγραφο της ΕΥΔΑΠ.
10. Το υπ' αρ. 351528/12.5.2009 έγγραφο της ΕΥΔΑΠ.
11. Το υπ' αρ. 7475/7.12.2009 έγγραφο της Υπουργού ΠΕ.ΚΑ.
12. Το υπ' αρ. 293/Ερ.13/09/1.2.2010 έγγραφο του Δικαστικού Γραφείου Λαμίας.
13. Το από 5.3.2010 έγγραφο του Δικαστικού Γραφείου Λαμίας.
14. Το υπ' αρ. 18262/2252/6.5.2010 έγγραφο της Δ/νσης ΠΕ.ΧΩ. Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.